

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het voorontwerp van besluit werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse regering op 3 juli 2020. (VR 2020 0307 DOC.0687/1BIS). Daarbij werd de minister bevoegd voor het onderwijs gelast het advies van de Raad van State te vragen. De Raad van State gaf advies op 6 augustus 2020 (advies nr. 67.738/1/V).

De Raad van State merkt op dat er in de huidige stand van de wetgeving geen deugdelijke rechtsgrond voorhanden is voor de ontworpen regeling. De Raad van State stelt dat indien het de intentie is om het OBPWO een permanent karakter te geven het aanbeveling verdient om in een organieke rechtsgrondbepaling te voorzien. Deze rechtsgrond is volgens de Raad van State noodzakelijk vanwege artikel 24 §5 van de Grondwet (legaliteitsbeginsel in onderwijs). Aangezien het besluit voorziet in bijkomende middelen voor wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten en hogescholen, zou het onder dit beginsel vallen.

Hoewel het niet gaat om structurele onderzoeksmiddelen is het de intentie om dergelijke rechtsgrond te creëren voor de toekomst. Het advies geeft aan dat een algemene rechtsgrond zou kunnen worden gevonden in artikel 3, derde lid, 4 van de wet van 16 mei 2003 'tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof', in zoverre een bepaling van de algemene uitgavenbegroting voor minstens het huidige begrotingsjaar de aard van die toelage bepaalt. Voor het begrotingsjaar 2021 zal dit gebeuren en zal deze bepaling derhalve de rechtsgrond zijn voor OBPWO.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming bouwde de afgelopen drie decennia aan een traditie om de opeenvolgende ministers van Onderwijs met wetenschappelijk onderbouwde kennis te ondersteunen bij de beleidsvoorbereiding. Dit gebeurde via het OBPWO-programma, de opeenvolgende steunpunten voor beleidsgericht onderwijsonderzoek, de opeenvolgende steunpunten voor toetsontwikkeling en peilingen, de deelname aan internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek en tal van andere onderzoeken waarvan de minister van Onderwijs opdrachtgever was.

Hiermee sloot Vlaanderen aan bij een internationale trend. Belangrijke internationale instellingen zoals de Europese Unie, de Organisatie voor Economische Ontwikkeling en Samenwerking (OESO), de Raad van Europa en de United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO) benadrukken het belang van 'evidence-based' of beter 'evidence-informed' onderwijsbeleid, en stimuleren de lidstaten om daar werk van te maken en zetten zelf grote onderzoeksinitiatieven op. Landen die het recent vrij goed deden op de internationaal vergelijkende prestatiemetingen bij leerlingen, zoals Engeland, Estland, Ierland of Portugal, hebben hervormingen doorgevoerd die onderbouwd waren met kennis uit wetenschappelijk onderzoek. Tot slot wijzen ook de Vlaamse Onderwijsraad en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen in hun adviezen veelvuldig op het belang van onderbouwing van beleid door data en wetenschappelijk onderzoek.

////////////////////////////////////

Artikel 4

De wijzigingen in artikel 4 van het ontwerp zijn er op gericht hogescholen toe te voegen als mogelijke indieners van onderzoeksvoorstellen, gegeven de onderzoeksopdracht van hogescholen. Daarom is het zowel voor universiteiten als voor hogescholen mogelijk om op te treden als coördinator van onderzoeksvoorstellen.

Daarnaast werken de wijzigingen in artikel 4 van het ontwerp de inhoudelijke voorwaarden van een onderzoeksvoorstel uit. Een onderzoeksvoorstel dient de uitvoering van het onderzoek toe te lichten en te verantwoorden. Ook valorisatie en kennisbenutting dienen van bij de aanvang van een onderzoeksproject voldoende ruimte te krijgen, weliswaar zonder afbreuk te doen aan de eigenheid van het wetenschappelijk onderzoek.

Voor de leesbaarheid wordt het woord 'inlichtingen' in het tweede lid vervangen door het woord 'informatie'.

Artikel 5

In artikel 6 van het OBPWO-besluit worden de beoordelingscriteria geregeld. De beoordelingscriteria worden geactualiseerd door onder andere het criterium 'kwaliteit' te verbreden. Dit criterium "kwaliteit" actualiseert de criteria van de beleidsrelevantie en de wetenschappelijke waarde, opgenomen in het huidige artikel. Het omvat onder meer de wetenschappelijke kwaliteit (onder andere een adequaat theoretisch kader en adequate methodologie om de onderzoeksvragen te beantwoorden), de kwaliteit van de valorisatievoorstellen en de relevantie en bruikbaarheid voor het beleid of onderwijspraktijk. Ook wordt de expertise van de indiener(s) (met name ervaring en expertise in soortgelijke wetenschappelijke onderzoeken; vertrouwdschap met de vereiste theoretische en methodologische kaders; vertrouwdschap met het Vlaamse onderwijslandschap en management- en organisatietaken van de indieners) als criterium los gezien van de wetenschappelijke waarde van een voorstel door het als een apart criterium op te nemen. Aan de hand van de CV's van de indieners en referenties aan eerdere onderzoeksprojecten is er een beoordeling van de mate van ervaring met onder andere het opzetten van gelijkaardige onderzoeksprojecten, het betrekken van voor het onderzoek relevante stakeholders en experts en het opzetten van effectieve governancestructuren om de in het opzet bepaalde resultaten tijdig en kwaliteitsvol te realiseren. Een samenwerking tussen meerdere instellingen hoger onderwijs of wetenschappelijke disciplines is een manier om de gevraagde expertise te bieden (bijvoorbeeld een samenwerking tussen een universiteit en een hogeschool). Dit maakt het mogelijk om objectiever en afgelijnd te beoordelen. De prijs wordt opgenomen als een derde criterium, als objectief criterium. Artikel 7 van het OBPWO-besluit regelt de samenstelling van de commissie belast met de beoordeling van de projectvoorstellen. De wijzigingen in dit artikel zijn er op gericht om de efficiëntie van de beoordeling van de voorstellen te verhogen, zonder afbreuk te doen aan de vereiste wetenschappelijke expertise van dergelijke commissie. In die zin wordt de ad hoc beleidscommissie bedoeld in artikel 3 van het OBPWO-besluit, zoals gewijzigd door artikel 2 van het huidige ontwerp, uitgebreid met twee wetenschappelijke experts voor de beoordeling van de onderzoeksvoorstellen.

Ter beoordeling van de inhoudelijke relevantie van de ingediende voorstellen kan de ad hoc beleidscommissie per thema bijkomend advies vragen aan inhoudelijke experts. Dit heeft tot doel de relevantie van de ingediende voorstellen te versterken. De inhoudelijke experts hebben enkel een adviesfunctie en worden niet betrokken bij de beoordeling, scoring en rangschikking van de voorstellen.

De beperking in artikel 7 van het actuele OBPWO-besluit dat minstens een deel van de onderzoekers buiten de Vlaamse Gemeenschap werkzaam moet zijn, wordt niet overgenomen in artikel 5 van het ontwerp. Zo wordt het belang van expertise gegarandeerd bij de selectie van de onderzoekers, boven de affiliatie van de onderzoekers. Dit sluit onderzoekers van buiten de Vlaamse Gemeenschap niet uit.

////////////////////////////////////

De wijziging van artikel 17 van het OBPWO-besluit impliceert dat drie maanden na de oplevering van het definitieve eindrapport door de onderzoekers dit onderzoeksrapport vrijgegeven wordt. Een vrijgave binnen deze termijn waarborgt de planning van valorisatie en kennisbenutting van de onderzoeksresultaten. Er wordt een clause ingebouwd dat de minister van Onderwijs de mogelijkheid biedt om het eindrapport - in uitzonderlijke omstandigheden – gedurende een redelijke termijn - nog niet vrij te geven. Ook kan de minister van Onderwijs beslissen dat de onderzoeksresultaten niet in naam van de Vlaamse overheid worden bekendgemaakt. De verwijzing naar het decreet van 1991 wordt algemener geformuleerd, aangezien het decreet (na vervanging in 1999 en 2004) opgenomen is in het bestuursdecreet.

De wijziging van artikel 18 van het OBPWO-besluit beoogt de actualisatie van het taalgebruik en de leesbaarheid van het artikel.

Artikel 12

De ontwerpovereenkomst wordt geschrapt uit het BVR. Zo kan elke overeenkomst per onderzoek aangepast worden aan de noden van het onderzoek (zie artikelsgewijze toelichting bij art. 10).

Artikel 13

Behoeft geen toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Dit besluit heeft geen budgettaire impact.

Op begrotingsartikel FB0-1FGD2GG-WT Basisallocatie 1FG031 worden vanaf 2021 en nadien recurrent jaarlijks middelen voorzien voor OBPWO. Bij de jaarlijkse begrotingsopmaak zal worden bepaald hoeveel middelen er beschikbaar zijn.

Op 25 juni 2020 werd een positief advies van Inspectie van Financiën verkregen, onder verwijzing naar de opmerking in 3.1 en 3.2 van het advies.

Wat de opmerking in 3.1 betreft. Artikel 12 van het OBPWO-besluit regelde de uitbetalingsmodaliteiten. Er is beslist om dit artikel op te heffen zodat de uitbetalingsmodaliteiten uitgewerkt kunnen worden in de overeenkomst. De modaliteiten kunnen zodoende aangepast worden aan het concrete onderzoek. Deze overeenkomst is, zoals de Inspectie van Financiën in zijn advies aangeeft, complementair met de algemene subsidiebepalingen, zoals bijvoorbeeld bepaald in het aangepaste artikel 10 van het OBPWO-besluit. Dit heeft echter niet tot gevolg dat er geen uitbetaling meer in schijven zou zijn of dat er geen tussentijdse verantwoording meer zou zijn. Er worden geen nieuwe subsidievoorwaarden bepaald via de overeenkomst. Het betreft modaliteiten die niet vooraf kunnen vastgelegd worden in een besluit, omdat dit afhankelijk is van de concrete omstandigheden van het specifieke onderzoek (zie ook opmerking wetgevingstechnisch en taalkundig advies).

Naar aanleiding van de opmerking in 3.2 heeft het ontwerp van besluit geen budgettaire impact. Conform artikel 31, §2, 2° van het BVCO is het begrotingsakkoord niet vereist.

////////////////////////////////////

